

Gajeva 3, 52100 Pula

Telefon/faks: 052 506 065

e-mail: ured@zelena-istra.hr

url: www.zelena-istra.hr

Istarska županija,
Upravni odjel za održivi razvoj,
Flanatička 29,
52100 Pula

Ur.broj: UZI-3/3-2/2025

Pula, 26.02.2025.

Predmet: Primjedbe na Studiju utjecaja na okoliš *Eksploatacija tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju „Vidrijan I“*

Udruga Zelena Istra kao zainteresirana javnost (dalje: Udruga) u nastavku daje svoje primjedbe, prijedloge i mišljenje na Studiju utjecaja na okoliš za zahvat eksploatacije tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju „Vidrijan I“ u Puli, nositelja zahvata Cesta d.o.o. povodom Informacije o javnom savjetovanju objavljene na relevantnim internetskim stranicama Grada Pule, Istarske županije te Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije.

1. Osnovna primjedba se odnosi na neusklađenost s odredbama **Aarhuške konvencije, koja jamči pravo javnosti na pravovremenu i djelotvornu informiranost te sudjelovanje u odlukama koje se tiču okoliša**. Izražavamo ozbiljnu zabrinutost u vezi s formalno procesom javne rasprave o predmetnoj Studiji utjecaja na okoliš (dalje: Studija). Javni uvid i rasprava predstavljaju ključni formalni mehanizam demokratskog sudjelovanja građana u odlučivanju o pitanjima koja imaju dugoročan utjecaj na njihovo zdravlje, sigurnost i kvalitetu života. Međutim, u ovom slučaju građani **nisu pravovremeno ni adekvatno informirani od nadležnih tijela javne vlasti** o postupku procjene utjecaja na okoliš, javnoj raspravi ili javnom izlaganju Studije,

što dovodi u pitanje smislenost ove javne rasprave, kojom se očito zadovoljava puka zakonska forma, ali ne postiže istinska svrha - sudjelovanje zainteresirane javnosti prilikom odlučivanja o okolišu. Mjesni odbor Šijana, kao ni Mjesni odbor Veli Vrh također nisu bili uključeni u dosadašnje procese niti direktno obaviješteni o javnoj raspravi, što predstavlja propust u osiguravanju dostupnosti informacija, ukoliko je cilj javne rasprave sudjelovanje javnosti u odlučivanju o okolišu. Iako to možda nije zakonska obveza, propuštanje sustavnog i proaktivnog informiranja o projektu koji bitno utječe na okoliš i svakodnevni život građana ostavlja gorak dojam netransparentnosti i izbjegavanja stvarne javne participacije. U duhu Aarhuške konvencije, očekujemo da nadležna tijela omoguće stvarno i pravovremeno sudjelovanje javnosti u ovom procesu, s ciljem donošenja odluka koje su u najboljem interesu građana i zaštite okoliša.

Zahtijevamo produženje roka javne rasprave i organizaciju dodatnih javnih izlaganja kako bi svi zainteresirani građani i predstavnici lokalne zajednice mogli dobiti relevantne informacije i dati svoje primjedbe.

2. Neadekvatno obrađen utjecaj na stanovništvo. Posebno zabrinjava činjenica da stručni izrađivač u **Studiji nisu adekvatno obradio utjecaj na stanovništvo.** Jedina spomenuta informacija o stanovništvu odnosi se na administrativne podatke o broju stanovnika Grada Pule, bez navođenja broja, strukture i distribucije stanovništva, uključujući demografske podatke o stanovnicima koji žive u naseljima na području zahvata. Studija ne navodi podatke o tome na području kojih mjesnih odbora se planira zahvat, ne navode se podaci o naseljima koja će biti pod utjecajem buduće eksploatacije mineralnih sirovina. Jednako tako ne navodi se broj kućanstava, gospodarskih subjekata. Nisu navedeni podaci o odgojno-obrazovnim javnim ustanovama u naseljima koji se nalaze u blizini budućeg kamenoloma Vidrijan I. Također nema analize postojećeg i kumulativnog utjecaja koja bi uzela u obzir postojeća i planirana postrojenja i kamenolome - osim planiranog Vidrijana I tu je i odlagalište građevinskog otpada Vidrijan-Tivoli, još uvijek aktivni kamenolom Vidrijan te poduzeće za gospodarenje otpadom Metis na stanovnike (poznato je da se stanovnici naselja Valica-Ilirija već nekoliko godina žale na nesnosan smrad). Iskustva stanovnika ukazuju na dugogodišnje probleme uzrokovane eksploatacijom kamena - emisijama prašine, bukom, prometnim opterećenjem te strukturnim oštećenjima objekata uslijed detonacija. Sve ovo u Studiji nije navedeno, a nema ni informacija o dojmu građana o planiranom zahvatu (koji se mogao istražiti u ranoj fazi izrade Studije). Iako se budući kamenolom također, kako i sama Studija navodi vjerojatno nalazi na 204 m (str. 76, 126) od prvih kuća. U poglavlju o utjecaju na stanovništvo i zdravlje ljudi nalazi se, doduše, drugačiji podatak koji govori o "udaljenosti od građevinskog područja naselja od 250 m". Također, nije uvaženo temeljno Aarhuško pravo građana na uživanje u zdravom okolišu i mirnom domu, čime su njihova prava izravno ugrožena.

Gotovo je nevjerojatno da je u vrednovanju utjecaja na stanovništvo u tablici 2./1 **utjecaj na stanovništvo ocijenjen s ocjenom 0 (što znači nema utjecaja).** Tablica se odnosi na usporedbu sa varijantnim rješenjima. Kako je to moguće? Ta informacija je neistinita i tendenciozna. Naime, predmetni zahvat nosi sa sobom značajne negativne posljedice po okoliš, zdravlje i kvalitetu života lokalnog stanovništva. Eksploatacija kamenoloma podrazumijeva miniranje, emisiju prašine, buku, vibracije, pojačan promet teških kamiona te niz drugih utjecaja

koji mogu narušiti kvalitetu zraka, stabilnost tla i sigurnost prometne infrastrukture. Mještani koji već žive u blizini eksploatacijskog polja Vidrijan i bivšeg kamenoloma Vidrijan-Tivoli godinama trpe posljedice ovih aktivnosti, a iskustva stanovnika jasno pokazuju koliko destruktivan utjecaj ovakvi zahvati mogu imati na svakodnevni život, zdravlje i društveno-ekonomski status građana.

Napominjemo da je, ispred stručnog izrađivača, poglavlje o stanovništvu obradila osoba koja za to nema adekvatne kvalifikacije. Navedena je kvalifikacija "vš.m.d.", odnosno, kako je navedeno na internetskim stranicama izrađivača navedeno, dotična ima diplomu iz modnog dizajna ("diploma in fashion design"). Spomenuto je u gruboj suprotnosti s odredbom, Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš NN 61/2014, NN 3/2017 koja propisuje u čl. 7., st 3. sljedeće: "Pojedina poglavlja u studiji izrađuju stručnjaci **najmanje razine visokog obrazovanja sa završenim diplomskim sveučilišnim studijem prema propisu kojim se uređuje razina obrazovanja odgovarajuće struke za područje koje se poglavljem obrađuje.**"

Zahtijevamo da poglavlje o stanovništvu izradi stručnjak adekvatnih kapaciteta za razmatranje utjecaja zahvata na ljude koji žive u neposrednoj blizini planiranog zahvata, a koji zadovoljava propisane uvjete - primjerice, stručnjak iz područja društvenih znanosti (socijalni psiholog), u suradnji sa stručnjakom za zdravstvo te eventualno stručnjakom za urbanizam i prostorno planiranje.

Tvrđnjama poput ove iz poglavlja o utjecaju zahvata na stanovništvo: "S obzirom da se prepoznati mogući utjecaji odnose na samu lokaciju ili neposrednu blizinu, eksploatacijom neće doći do negativnih utjecaja na stanovništvo.", a koje su paušalne, netočne i neutemeljene ne bi trebalo biti mjesta u Studiji.

3. Uvidom u Prostorni plan Istarske županije, jasno je navedeno da eksploatacijska polja tehničko-građevinskog kamena ne smiju biti bliže od 500 metara od građevinskog područja. Međutim, planirani kamenolom Vidrijan predviđen je na samo 204 metra od naših domova. Postavlja se pitanje kako je moguća ovakva iznimka u Prostornom planu Istarske županije **te na temelju kojih kriterija je donesena. Ovakvo odstupanje otvara **sumnju u nepravilnosti u planiranju i pogodovanje investitoru**, nauštrb zdravlja i kvalitete života stanovnika ovog područja.**

Tražimo pojašnjenje pravne i proceduralne osnove za ovu iznimku, kao i **detaljno obrazloženje zbog čega je u ovom slučaju prekršen opći uvjet minimalne udaljenosti eksploatacijskih polja od građevinskog područja.** Također zahtijevamo reviziju odluke i usklađivanje s prostorno-planskim propisima kako bi se zaštitili interesi lokalnog stanovništva.

4. Na temelju dostupne dokumentacije, želimo ukazati na nesklad između ranijih strateških dokumenata i kasnijih izmjena prostorno-planske dokumentacije, koje su omogućile proširenje eksploatacijskih polja mineralnih sirovina na području Grada Pule:

4. Usklađenost s Rudarsko-geološkom studijom (2013.)

U **Rudarsko-geološkoj studiji Istarske županije iz 2013. godine**, koju je izradio Hrvatski geološki institut, s ciljem da ista posluži kao osnov za procese prostornog planiranja, jasno se

navodi da broj eksploatacijskih polja tehničko-građevnog kamena već tada **premašuje realne potrebe** (42 eksploatacijska polja), te se preporučuje **neotvaranje novih polja**:

“Tehničko-građevni kamen „niskoakumulativna“ te zato i najzastupljenija je vrsta mineralne sirovine. **U analizi broja eksploatacijskih polja vidljivo je da ih ima previše.**

...

S obzirom na to da je broj eksploatacijskih polja realno prevelik (42), ne bi trebalo dopustiti otvaranje novih eksploatacijskih polja tehničko-građevnog kamena.”

Ovaj dokument predstavlja stručnu podlogu za upravljanje mineralnim sirovinama i treba biti referentna osnova u postupku procjene utjecaja na okoliš. Dodatno, želimo ukazati na **neKonzistentne izmjene i dopune Prostornog plana Istarske županije usvojene 2016. godine**, koje su omogućile uključivanje eksploatacijskog polja Vidrijan I, unatoč prethodnim preporukama stručnih tijela. Ove izmjene u Prostornom planu nisu bile dovoljno obrazložene u kontekstu stvarnih potreba za novim eksploatacijskim poljima, te postavljaju pitanje opravdanosti i transparentnosti donošenja ovakvih odluka. Istovremeno, izmjena plana koja uključuje polje Vidrijan I ne uzima u obzir postojeće smjernice iz Rudarsko-geološke studije koje bi trebale biti ključne za donošenje ovakvih važnih strateških odluka.

Stoga smatramo da je otvaranje kamenoloma Vidrijan I u suprotnosti s dugoročnim i održivim planiranjem, kako na temelju stručnih smjernica, tako i u odnosu na izmjene Prostornog plana Istarske županije koje nisu dovoljan temelj za ovakve promjene. Zbog toga tražimo temeljitu reviziju plana i obustavu daljnjih postupaka u vezi s ovim projektom.

5. U Prostornom planu uređenja Grada Pule do 29. studenog 2018. godine, kada su usvojene VI. izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Grada Pule, članak 29. **jasno zabranjuje otvaranje novih kamenoloma i nastavak eksploatacije** u postojećim kamenolomima, čime se potvrđuje stav iz **Rudarsko-geološke studije 2013.**:

“Planom se ne omogućava otvaranje novih kamenoloma niti bilo koja druga vrsta eksploatacije mineralnih sirovina na području Grada Pule, a niti nastavak eksploatacije mineralne sirovine u kamenolomima koji su do donošenja Plana bili u funkciji.”

Međutim, izmjene PPUG-a usvojene 29. studenog 2018. godine mijenjaju ovaj stav, omogućujući otvaranje novih eksploatacijskih polja (Kaznionica Valtura, Vidrijan i Vidrijan I). Ove izmjene, kojima se omogućava eksploatacija na lokacijama gdje je prethodno bila **izričita zabrana**, unatoč opravdanju usklađivanja s planovima višeg reda, dovode u pitanje dosljednost i vjerodostojnost prostorno-planskih dokumenata, strateško upravljanje mineralnim sirovinama u skladu s principima održivog razvoja, utjecaj na okoliš i javni interes u odnosu na prethodne stručne podloge.

Budući da je prostorno planiranje dugoročni proces temeljen na stručnim analizama i procjenama javnog interesa, potrebno je ispitati:

- Obrazloženje temelja za izmjene Prostornog plana Istarske županije iz 2016. godine i uključivanje eksploatacijskog polja Vidrijan I, u kontekstu stvarnih potreba za novim poljima što je ona preneseno i u VI izmjenama i dopunama PPUG Grada Pule.
- Jesu li provedena dodatna stručna i okolišna istraživanja koja opravdavaju ovu promjenu?
- Je li u procesu izmjene plana bilo uključeno transparentno savjetovanje sa zainteresiranom javnošću i stručnom zajednicom ili je kao u ovom slučaju odrađen samo formalni, zakonski minimum uključivanja javnosti pa je stanovnicima promakla informacija o novom kamenolomu?

S obzirom na gore navedeno, u postupku procjene utjecaja na okoliš potrebno je dodatno analizirati **razloge izmjene prostorno-planskih odredbi 2018. godine**, uzeti u obzir **prvobitne preporuke stručnih studija**, te osigurati da donošenje odluka ne ugrožava načela održivog razvoja i zaštite okoliša.

6. Neispunjavanje zakonskih uvjeta i neinformiranost vlasnika zemljišta. U Studiji utjecaja na okoliš nije navedeno da je investitor ishodio suglasnost vlasnika zemljišta prije podnošenja zahtjeva za istražno pravo ili eksploataciju mineralnih sirovina, što je obveza sukladno **Zakonu o rudarstvu** (NN 56/13, 14/14, 52/18, 98/19, 32/20). Pojedini vlasnici čestica koje se nalaze u obuhvatu eksploatacijskog polja obratili su nam se s tvrdnjom da nikada nisu dali suglasnost niti su bili službeno informirani o planiranom projektu. S obzirom na to da je pravo na pravovremeno informiranje i sudjelovanje javnosti u postupcima odlučivanja o okolišu zajamčeno **Aarhuškom konvencijom**, tražimo službeni odgovor i dokaz da su svi vlasnici zemljišta, čije čestice ulaze u obuhvat širenja eksploatacijskog polja, bili pravovremeno obaviješteni i da su suglasni s projektom tj. da su potpisali suglasnosti za istražno pravo. U protivnom, smatramo da su prekršene njihove zakonske i ustavne vlasničke i proceduralne garancije.

7. Studija utjecaja na okoliš i sama navodi da se lokacija zahvata izvorno **nalazila unutar III. zone sanitarne zaštite izvorišta vode za piće**, unutar koje je eksploatacija mineralnih sirovina **zabranjena** sukladno Odluci o zonama sanitarne zaštite izvorišta vode za piće u Istarskoj županiji {39}.

Međutim, kako bi se omogućila eksploatacija, naknadno su provedeni istražni radovi mikrozoniranja i trasiranja podzemnih tokova, temeljem kojih su Hrvatske vode VGO za slivove sjevernog Jadrana **izdale mišljenje da lokacija pripada IV. zoni sanitarne zaštite**, u kojoj je eksploatacija dopuštena uz određene zaštitne mjere. S obzirom na to da je Odluka {39} izvorno definirala III. zonu zaštite na temelju preciznih hidrogeoloških kriterija, opravdano je postaviti pitanje je li naknadna promjena zone napravljena isključivo radi interesa investitora pogotovo jer studija ne daje odgovarajuću analizu mogućih negativnih posljedica ove prilagodbe na zaštitu izvorišta i kvalitetu vode za piće.

Stoga, zahtijevamo da se u okviru postupka preispita valjanost izmjene sanitarne zone te da se razmotre sve potencijalne dugoročne posljedice eksploatacije na vodozaštitno područje.

8. Prometni aspekt

Studija netočno navodi da će se transport odvijati izvan izgrađenih dijelova građevinskog područja te da promet Labinskom ulicom (Via Albona) i Partizanskim putem (Strada dei Partigiani) neće utjecati na naseljena područja. Iako se navodi da je promet predviđen nenaseljenim dijelom Labinske ulice, činjenica je da Partizanski put prolazi kroz naselje, što dovodi do značajnog utjecaja na kvalitetu života stanovnika.

Također, svakodnevno svjedočimo da kamioni iz postojećeg kamenoloma Vidrijan i drugih gospodarskih objekata u tom području ne prate navedenu trasu, već umjesto toga koriste Labinsku ulicu u suprotnom smjeru – vozeći ravno kroz naselje. To uzrokuje neizmjernu buku, povećanu emisiju prašine te ugrožava prometnu sigurnost budući da ne postoji nogostup u naselju, što Studija u potpunosti ignorira.

S obzirom na dosadašnje iskustvo s prometovanjem teške mehanizacije iz gospodarskih objekata u tom području, ne postoji nikakvo jamstvo da će promet kamenoloma Vidrijan zaista biti ograničen na rutu navedenu u Studiji. Stanovnici su izloženi negativnim posljedicama prometa teških kamiona, uključujući povećanu buku, prašinu i prometnu nesigurnost. Stoga je nužno provesti dodatnu analizu stvarnog prometnog opterećenja te predvidjeti konkretne mjere za zaštitu stanovništva, uključujući ograničenja kretanja teških teretnih vozila kroz naseljena područja i uspostavu učinkovitog nadzora nad poštivanjem prometnih pravila.

9. Utjecaj na bioraznolikost i šume

Prema Karti staništa RH iz 2016. godine, eksploatacijsko polje (EP) obuhvaća jedinstveni stanišni tip E. Šume i kombinirani stanišni tip E. Šume / D.1.2.1. Mezofilne živice i šikare / C.3.5.1. Istočnojadranski kamenjarski pašnjaci submediteranske zone. Od ukupne površine EP-a (3,31 ha), 2,51 ha čine šume, dok preostalih 0,8 ha obuhvaćaju kombinirani stanišni tip.

Zahvat će rezultirati gubitkom 2,51 ha šume, što predstavlja značajan negativan utjecaj na bioraznolikost i ekološku stabilnost područja. Ključne negativne posljedice zahvata su Gubitak staništa za biljne i životinjske vrste (Šumski ekosustavi podržavaju velik broj autohtonih vrsta, uključujući zaštićene i ugrožene vrste, čiji će opstanak biti ugrožen; Fragmentacija staništa može dovesti do gubitka populacija ovisnih o kontinuiranim šumskim kompleksima.); Degradacija ekološke povezanosti i funkcionalnosti prostora (uklanjanje šumskog pokrova smanjuje povezanost prirodnih staništa i narušava ekološke koridore, čime se smanjuje genetska raznolikost i prilagodljivost ekosustava; utjecaj na mikroklimu i zaštitu tla (šume imaju važnu ulogu u regulaciji temperature, vlažnosti i kvalitete zraka, a njihovo uklanjanje može povećati osjetljivost tla na eroziju, isušivanje i degradaciju; posebno je

S obzirom na značajan negativan utjecaj zahvata na bioraznolikost i šumski ekosustav, potrebno je preispitati opravdanost uklanjanja 2,51 ha šume i razmotriti alternative koje bi smanjile ekološku štetu.

Definirati obvezne mjere sanacije i pošumljavanja, s jasno definiranim vremenskim okvirima i nadzorom.

Uključiti detaljan monitoring utjecaja na okoliš i bioraznolikost tijekom i nakon eksploatacije.

10. Projekt nije u skladu s razvojnim potrebama Grada Pule iskazanim u strateškim dokumentima Grada Pule - Planu razvoja Grada Pule 2020.-2030.

Planom razvoja Grada Pule 2020.-2030. uspostavlja se vizija Grada Pule za razvoj do 2030. godine, a koja glasi: "Pula-Pola je zelen grad po mjeri stanovnika, unaprijeđen principima održivog, otpornog i kružnog razvoja, koji svojim inovativnim okruženjem potiče razvoj zajednice." Sukladno toj viziji, u Planu se razrađuje Prioritet 2. Zelena urbanizacija svrha kojeg je "Razvoj zelenog, održivog, otpornog i učinkovitog urbanog prostora Grada Pula-Pola, uključujući elemente infrastrukture, zgradarstva te krajobraza." te se prepoznaje sljedeće: "Grad Pula-Pola, a posebice njezini rubni dijelovi bogati su zelenim površinama koje predstavljaju potencijal za stvaranje učinkovite zelene infrastrukture grada koji je potrebno iskoristiti u svrhu zelenog razvoja." Ostvarenjem ovog prioriteta Pula bi, stoji u Planu, "postala grad otporan na klimatske promjene provođenjem aktivnosti vezanih za zelenu infrastrukturu te rješenja temeljena na prirodi, uz osvještavanje stanovništva o potrebama istih. Na taj način klimatske promjene ne bi ostvarivale velike negativne učinke na prostoru Grada te bi se neke od njih čak mogle i spriječiti."

Planom se također razrađuje prioritet Prioritet 4: Produktivan grad, s posebnim ciljevima koji se odnose na "Razvoj inovativnog gospodarstva temeljen na poticanju zelene i digitalne tranzicije, uz stvaranje preduvjeta za razvitak suvremenih oblika poljoprivredne proizvodnje i ribarstva koji uz produktivnost potiču i konzumaciju lokalnih proizvoda te očuvanje vrijednih krajobraza."

U Planu se niti jednom riječju ne spominje eksploatacija kamena.

Plan nije razmotren prilikom izrade Studije za Vidrijan I.

Planirani zahvat nije u skladu sa "Strategijom zelene urbane obnove Grada Pula - Pola do 2030. Godine." koja ima za cilj, između ostalog "kvalitetno planiranje i upravljanje razvojem zelene infrastrukture i kružnim gospodarenjem prostorom i zgradama; drugi posebni cilj je unaprijediti, raširiti i povezati lako dostupnu zelenu infrastrukturu"

Niti jednom riječju ni u ovome strateškome dokumentu ne spominju se buduća eksploatacijska polja kamena u gradu Puli.

Ni ova Strategija Grada Pule nije razmotrena prilikom izrade Studije, iako je trebala biti, s obzirom da se zahvatom jednim potezom eliminira ponajviše šuma - 2,51 ha, odnosno da zahvat ima dominantni utjecaj na upravo najvažnije elemente urbane zelene infrastrukture, a to su stabla (dok je ukupno područje planiranog zahvata 3,31 ha).

Zahtijevamo da se participativno izrađena vizija Grada Pule poštuje te da se ne dozvoli zahvat koji nije u skladu s odredbama skorijih strateških dokumenata Grada Pule.

Zahtijevamo od Grada Pule da u zastarjeli Prostorni plan uređenja Grada Pule usvojen u studenom 2018. unese odredbe ključnih strateških dokumenata, kako bi prostorna i strateška dokumentacija bili usklađeni kako je i propisano.

I Plan razvoja Grada i Strategija zelene urbane obnove u skladu su s krovnim dokumentom strateškog planiranja i razvojnim smjerovima ciljevima Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine (NN 13/2021) koja vrednuje prirodni kapital te spoznaje da od istoga može imati znatne gospodarske koristi te spoznaje da bi "gubitak bioraznolikosti i funkcionalnih ekosustava uzrokovao nesagledivu štetu za gospodarstvo i stanovništvo". Kako navodi: "Očuvanje i poboljšanje bioraznolikosti, povećanje prirodnog kapitala, sprječavanje onečišćenja i zaštita okoliša te očuvanje Jadranskog mora zajednička je zadaća, a zaštita od klimatskih promjena obveza je prema budućim generacijama. Okoliš je zbog toga sastavni i nerazdvojni dio gospodarskog razvoja."

Zahtijevamo da se u izradi Studije uzmu u obzir odredbe Nacionalne razvojne strategije.

Za Zelenu Istru,
Predsjednica
Irena Burba i stručna
suradnica
Dunja Mickov